

”YHDESSÄ – TILLSAMMANS”

SUOMEN PUHEENJOHTAJUUSOHJELMA POHJOISMAIDEN NEUVOSTOSSA 2017

Puheenjohtajuusvuoden teemat

Suomi toimii puheenjohtajana Pohjoismaiden neuvostossa vuonna 2017. Puheenjohtajamaa laatii ohjelman, josta käy ilmi vuoden prioriteetit.

Suomen puheenjohtajuusohjelman kolme pääteemaa ovat Sivistyksen Pohjola, Puhtaan energian Pohjola, sekä Verkostoituvuuden Pohjola.

Sivistyksen Pohjola tarkoittaa pohjoismaisen osaamisen ja koulutuksen sekä kansansivistyksen ja -kulttuurin esille tuomista. Puhtaan energian Pohjola sisältää pohjoismaisten energiemarkkinoiden ja bioenergian edistämistä sekä Pariisin COP-21 päätöksen yhteispohjoismaista seuranta. Verkostoituvuuden Pohjola tuo huomiota arktisiin kysymyksiin sekä liikkuvuuteen ja sen esteisiin Pohjolassa.

Poikkileikkaava teema puheenjohtajuusohjelmassa on **rajaesteiden poistaminen**. Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlallisuuksien teema **”Yhdessä – Tillsammans”** näkyy vahvasti puheenjohtajuusohjelmassa.

Rajaesteiden poistaminen

Pohjoismaiden välinen liikkuvuus on tärkeää ja liittyy tiiviisti talouskasvuun ja työllisyyden lisäämiseen. Suomi haluaa puheenjohtajuuskaudellaan nostaa rajaesteet ja niiden purkamisen vahvasti poliittiseen fokukseen. Miten poistetaan rajaesteitä, miten estetään uusien rajaesteiden syntyminen ja miten tuodaan lisää tietoisuutta asian osalta niin kansallisiin parlamentteihin kuin ministeriöihin? Tavoitteena on tehdä Pohjolan kansalaisten arjesta helpompaa liikkumisen osalta.

Yhdessä – Tillsammans

Suomi ja Pohjoismaat ovat eläneet yli 200 vuotta ilman keskinäisiä sotia. Suomi täyttää vuonna 2017 täydet sata vuotta itsenäisenä valtiona samaan aikaan kun maa toimii puheenjohtajana Pohjoismaiden neuvostossa. Suomi itsenäisenä valtiona on luonnollinen osa pohjoismaista yhteistyötä. Muille pohjoismaalaisille kerrotaan Suomen historiasta ja tärkeää vuotta juhlistetaan yhdessä pohjoismaisen perheen kanssa. Samalla kerrotaan suomalaisille pohjoismaisuuden tärkeydestä Suomelle ennen ja nyt.

Pohjoismaiden neuvosto käsittelee yhä enemmän ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan liittyviä aiheita. Kuten edelliset puheenjohtajamaat myös Suomi korostaa pohjoismaisen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tärkeyttä. Pohjoismaiden neuvostolla on tärkeä rooli näiden asioiden eteenpäin viemisessä ja kysymys on siitä, miten Pohjoismaat voivat tehdä enemmän yhteistyötä näillä sektoreilla. Esimerkiksi kutsumalla pohjoismaiset kehitysministerit mukaan neuvoston istuntoon voidaan käydä keskustelua globalisaatiohallintaan liittyvistä kysymyksistä sekä saada kehitysministerit tekemään tiiviimpää pohjoismaista yhteistyötä.

Sivistyksen Pohjola

Tiedon ja kulttuurin avoimuus on yhteistä ja tunnuksenomaista pohjoismaisille yhteiskunnille. Pohjoismaita yhdistää monimuotoinen ja aktiivinen taide- ja kulttuurielämä, kansalaisyhteiskunta, vahva demokratia, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo.

Pohjoismainen yhteistyö mahdollistaa vuosittain tuhansien koululaisten, opiskelijoiden, tutkijoiden sekä taitelijoiden ja muiden kulttuuriyöläisten verkostoitumista ja liikkumista Pohjoismaissa. Koulutus- ja kulttuuriyhteistyön liikkuvuutta Pohjolassa tulee tukea poistamalla liikkuvuutta haittaavia rajaesteitä sekä kannustamalla erityisesti nuoria osallistumaan pohjoismaiseen koulutus- ja kulttuurivaihtoon.

Pakolaiskriisi haastaa pohjoismaiset yhteiskunnat etsimään uusia ratkaisuja ja toimintamalleja kaikkien yhteiskunnan jäsenten hyvinvoinnin takaamiseksi. Oppiminen ja koulutus ovat avainasemassa keinona ehkäistä syrjäytymistä sekä toimivat kotouttamisen ja integraation välineinä. Koulutus on erityisen tärkeässä asemassa yksin tulevien lasten ja nuorten tulevaisuuden näkymien kannalta. Myös kulttuurin, taiteen ja urheilun keinoin voidaan parantaa kotoutumista ja integraatiota. Osallistumalla vapaaehtois- ja kulttuuritoimintaan kaikki Pohjoismaiden asukkaat, mukaan lukien uudet tulokkaat, voivat kokea itsensä osaksi pohjoismaista yhteisöä.

Digitalisaatio on tuonut paljon uusia mahdollisuuksia pohjoismaisiin oppimis- ja kulttuuriympäristöihin. Teknologia on lisännyt kulttuurin ja taiteen avoimuutta ja luonut uusia tapoja luoda, kokea ja kuluttaa kulttuuria esteettömästi. Digitalisaation vahvistamisella kouluissa, eli uuden pedagogiikan ja uusien oppimisympäristöjen hyödyntämisellä, Pohjoismaat ovat jatkossakin oppimisen ja koulutuksen kärkimaita.

Konkreettiset tavoitteet puheenjohtajuusvuoden aikana:

- 1) Painostetaan Pohjoismaiden hallituksia ratkomaan ammattipätevyyksien vastavuoroiseen tunnustamiseen liittyvät rajaesteongelmat ja edesauttamaan EU:n ammattipätevyyssdirektiivin yhteistä implementointia.**
- 2) Selvitetään Pohjoismaisten kulttuuriyöntekijöiden kohtaamat rajaesteet ja päätetään jatkotoimista.**
- 3) Puretaan Suomea koskeva aikuiskoulutustuen rajaeste.**
- 4) Kannustetaan Pohjoismaiden hallituksia jakamaan parhaita käytäntöjä haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten koulutusmuodoista.**
- 5) Pyritään saamaan Pohjoismaiset korkeakoulut lisäämään yhteispohjoismaisia ohjelmia.**

Taustatietoa:

- 1) Painostetaan Pohjoismaiden hallituksia ratkomaan ammattipätevyysien vastavuoroiseen tunnustamiseen liittyvät rajaesteongelmat ja edesauttamaan EU:n ammattipätevyysdi rekttiivin yhteistä implementointia.**

Monet ammatit ovat Pohjoismaissa säänneltyjä alakohtaisilla määräyksillä tai viranomaisten toimesta. Koska sääntely ja vaatimukset poikkeavat toisistaan syntyy rajaesteitä, jotka muodostavat esteitä työvoiman vapaalle liikkuvuudella Pohjolassa. Tätä kysymystä ratkaistaessa avainasemassa on EU:n ammattipätevyysdirektiivin 2005/36/EG modernisointi. Maiden välinen vuoropuhelu viranomais- ja parlamentaarikkotasolla direktiivin implementointiin liittyen on erittäin tärkeää. On myös ensisijaista, että maat pitävät toisiaan ajan tasalla direktiivin aiheuttamista muutoksista kansalliseen lainsäädäntöön ja käytäntöihin.

Vastuu: Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta ja Pohjoismaiden neuvoston rajaesteryhmä

- 2) Selvitetään pohjoismaisten kulttuuriryöntekijöiden kohtaamat rajaesteet ja päätetään jatkotoimista.**

Monet pohjoismaiset kulttuuriryöntekijät tekevät töitä freelancereina rajojen yli. Pohjoismaiden ministerineuvoston rajaestetyössä on fokusoitu kulttuuriryöntekijöiden verotusta koskeviin ongelmiin Ruotsin ja Tanskan välillä, mutta muuten kulttuuriryöntekijöiden kohtaamista rajaesteistä on hyvin vähän tietoa saatavilla. Suomen puheenjohtajuusvuoden aikana laaditaan selvitys, jossa selvitetään kulttuuriryöntekijöiden kohtaamien rajaesteiden laajuus ja päätetään jatkotoimista.

Vastuu: Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta

- 3) Puretaan Suomea koskeva aikuiskoulutustuen rajaeste.**

Erityisesti Suomea koskeva rajaeste koulutussektorilla on aikuiskoulutustuki rajatyöntekijöille, mihin on haettu ratkaisua pitkään. Aiemmin saadakseen aikuiskoulutustukea henkilön on täytynyt olla eläkevakuumutettu Suomessa yhtäjaksoisesti viimeisten kahdeksan vuoden ajan. Nyt on tehty myönnytys tästä säännöstä, mikä tarkoittaa että myös muissa maissa tehtyjä työvuosia aletaan laskea mukaan säädettyyn kahdeksan vuoden rajaan. Epättydyttävää kuitenkin on, että ratkaisussa todennäköisesti rajataan opinnot vain Suomessa tehtäviin opintoihin. Koska nyt tehty ratkaisu ei ole vielä valmis ratkaisu, kysymys kaippaa yhä poliittista painetta. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta pyytää asiasta vastaavan suomalaisen ministerin käymään valtuuskunnan kanssa dialogia keinoista, joilla este voidaan lopullisesti ratkaista.

Vastuu: Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta

- 4) Kannustetaan Pohjoismaisia hallituksia jakamaan parhaita käytäntöjä haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten koulutusmuodoista.**

Koulutus ja kulttuuri ovat tärkeitä kotouttamisen välineitä. Puheenjohtajuusvuoden aikana Pohjoismaiden neuvoston tulee edistää haavoittuvassa

asemassa olevien lasten ja nuorten koulutusmuotojen kehitystä. Pohjoismaisella tasolla voidaan esim. järjestää konferenssi, jonka tavoitteena on jakaa parhaita pohjoismaisia käytäntöjä haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten mm. alaikäisten turvapaikanhakijoiden koulutusmuodoista eri Pohjoismaissa. Tämä tavoite (ja esim. konferenssin järjestäminen) nivoutuu luontevasti yhteistyöministerien käynnistämään kotouttamisyhteistyöhankkeeseen ja siihen voi kytkeä myös digitalisaation ja uusien oppimisympäristöjen hyödyntämisen, sekä vapaaehtois- ja kulttuurisektorin mahdollisuudet kotouttamisen välineenä.

**Vastuu: Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta
ja Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta**

5) Pyritään saamaan Pohjoismaiset korkeakoulut lisäämään yhteispohjoismaisia ohjelmia.

Pohjoismaiset korkeakoulut tarjoavat jo tänään yhteispohjoismaisia Nordic Master -ohjelmia. Vuodesta 2007 alkaen on toteutettu noin 25 tällaista ohjelmaa ja vuonna 2016 on tehty päätös pohjoismaisen maisteriohjelman vakiinnuttamisesta. Nordic Master -ohjelma on hyvä pohja korkeakoulujen pohjoismaiselle yhteistyölle, mutta niiden lisäksi tarvitaan myös Nordic Bachelor -ohjelma, eli alemman korkeakoulututkinnon pohjoismaisia ohjelmia. Puheenjohtajuusvuoden aikana Pohjoismaiden neuvosto aloittaa keskustelun alemmaan korkeakoulututkintoon tähtäävän pohjoismaisen ohjelman perustamisesta.

**Vastuu: Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta
ja Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta**

Puhtaan energian Pohjola

Pohjoismaat ovat vahvasti edelläkävijämaita energiamarkkinoiden kehityksessä, ympäristöystävällisyydessä sekä uusiutuvan energian käytössä. Vahvasta kehityksestä huolimatta Pohjoismailla on runsaasti mahdollisuuksia kehittää energiamarkkinoitaan ja uusiutuvan energian tuotantoa edelleen. Kylmän ilmaston ja energiaintensiivisen teollisuuden takia vakaa energian tuotanto on erityisen tärkeää kaikille Pohjoismailla. Erityisesti Suomella ja Ruotsilla on vahvoina metsätalousmaina vahva suhde metsätalouden ja bioenergian tuotannon välillä.

Pohjoismaisen energiayhteistyön tavoitteena on taata vakaa ja luotettava energiahuolto, kestävä kasvu ja hyvinvointi sekä vastata ilmasto- ja ympäristöhaasteisiin. Yhteistyöllä tulee myös voida markkinoida energia-alan pohjoismaisia vahvuuksia ja malleja globaalisti ja etenkin EU:ssa.

Yhteispohjoismaiset sähkömarkkinat ovat suunnannäyttäjä Euroopassa. Pohjoismaisen yhteistyön merkitys on kasvamassa erityisesti sähkömarkkinoiden ja sähkön toimitusvarmuuden näkökulmasta. Osaltaan tähän vaikuttavat sekä EU:n Energiainionia ja uutta sähkömarkkinamallia koskevat aloitteet. Energiainionin poikkileikkaava alueellisuuden tavoite edellyttää muun muassa alueellista koordinaatiota energia- ja ilmastopolitiikan kansallisten suunnitelmien valmistelussa. Uutta sähkömarkkinamallia koskevan aloitteen tavoitteena on tarkastella energian toimitusvarmuutta alueellisella tasolla. Pohjoismaiden tulee tuoda yhteisiä näkemyksiä eurooppalaisten sähkömarkkinoiden kehittämiseksi.

Pohjoismaiden sähkömarkkinoiden vahvistamisen lisäksi tarvitaan tiiviimpiä siirtoyhteyksiä Pohjoismaiden ja Baltian maiden välillä sekä maiden sisällä. Siirtoyhteyksissä on edelleen merkittäviä pullonkaloja mm. Suomen ja Ruotsin sekä Ruotsin ja Norjan välillä. Kolmas vaihtosähköyhteys pohjoisessa, Suomen ja Ruotsin välillä onkin erittäin tärkeä lisäys pohjoismaisiin sähköverkko-yhteyksiin. Verkkoinvestoinnit ovat välttämättömiä hyvän toimitusvarmuuden säilyttämiseksi, hinta-alueiden välisten erojen tasaamiseksi ja uusiutuvan energian integroinnin lisäämiseksi.

Jorma Ollila on laatimassa strategiaselvitystä siitä, kuinka Pohjoismaiden energiapolitiittista yhteistyötä voidaan kehittää seuraavien 5–10 vuoden aikana. Ollilan selvitys on määrä olla valmis vuoden 2017 alussa. Pohjoismaiden neuvoston vuonna 2015 asettama energiaryhmä arvioi uusien energiapolitiittisten yhteistyöaloitteiden tarvetta. Energiaryhmä keskittyi työssään energiatehokkuuteen, kuten energiavaltaisen teollisuuden ja Pohjoismaiden merisektorin energiatehokkuuteen sekä liikenteen sähköistämiseen. Työryhmän raportin mukaan on käytännön aihealueita, joilla selkeästi voidaan saavuttaa suurta pohjoismaista hyötyä. Esimerkiksi yhteisten sähkömarkkinoiden (mukaan lukien loppukäyttäjämärkinat) luominen, energiatehokkuuden parantaminen, uusiutuvien energianlähteiden käytön lisääminen jne.

Pariisin ilmastopimuksen seuranta on tärkeä kysymys. Pohjoismaiden ympäristö- ja ilmastoministerit vahvistivat sitoutumisensa Pariisin sopimuksen vahan täytäntöönpanoon. Ministerit käynnistivät uusia aloitteita COP-21:n seurannan tukemiseksi sekä antoivat julkilausuman Pohjoismaiden tuesta vahvalle kansainväliselle ympäristöhallinnolle. Pariisissa hyväksi todettu Pohjoismaiden yhteinen paviljonki, Nordic Climate Solutions, olisi hyödyllistä järjestää jatkossakin COP-kokousten yhteydessä ja konseptia voitaisiin edelleen kehittää. Pohjoismaat voivat olla vielä kunnianhimoisempia päästötavoitteiden suhteen. Pohjoismaiden neuvosto voisi kansainvälisillä parlamentaarilla areenoilla puhua 1,5 asteen (ilmaston lämpenemisen) tavoitteen puolesta.

Konkreettiset tavoitteet puheenjohtajuusvuoden aikana:

- 1) Painostetaan Pohjoismaiden hallituksia toteuttamaan NordREGin suosituksia pohjoismaisten sähkön loppukäyttäjämarkkinoiden saavuttamiseksi sekä edelleen vahvistamaan yhteistyötä pohjoismaisten sähkön tukkumarkkinoiden kehittämisessä.**
- 2) Edistetään pohjoismaista yhteisymmärrystä bioenergian kestävyyskriteerien merkityksestä ja välitetään viestiä EU-tasolle.**
- 3) Toimitaan yhdessä aktiivisesti Pariisin ilmastososopimuksen tavoitteiden edistämiseksi.**

Taustatietoa:

- 1) Painostetaan Pohjoismaiden hallituksia toteuttamaan NordREGin suosituksia pohjoismaisten sähkön loppukäyttäjämarkkinoiden saavuttamiseksi sekä edelleen vahvistamaan yhteistyötä pohjoismaisten sähkön tukkumarkkinoiden kehittämisessä.**

Syvenevä pohjoismainen energiayhteistyö rakentuu pitkäaikaisille, myönteisille kokemuksille. Ne ovat selkeä osoitus huomattavasta pohjoismaisesta hyödystä. Pohjoismaat tekevät yhteistyötä pohjoismaisten sähkömarkkinoiden harmonisoimiseksi mm. maiden energiainfrastruktuurin yhteistyöorganisaation NordREGin suositusten pohjalta. Yhteistyötä on mahdollista, ja suotavaa tiivistää edelleen. Pohjoismaisten sähkön loppukäyttäjämarkkinoiden kehittäminen ja sähkön tukkumarkkinoiden kehittäminen ovat tärkeitä tavoitteita Pohjoismaiden kuluttajille ja elinkeinoelämälle. Yhteisiä markkinoita on tavoiteltu jo pitkään, mutta integraation kehitys loppukäyttäjämarkkinoiden luomisessa ei ole ollut toivotunlaista. Lakeja ja määräyksiä olisi yhtenäistettävä, jotta saadaan poistettua esteitä sähkökauppaa pohjoismaisilla markkinoilla käyville yrityksille. Prosessin vauhdittamiseen olisi kiinnitettävä huomiota.

Pohjoismaiden sähkömarkkinoiden vahvistamisen lisäksi tarvitsemme tiiviimpiä siirtoyhteyksiä Pohjoismaiden ja Baltian maiden välillä sekä maiden sisällä. Verkkoinvestoinnit ovat välttämättömiä hyvän toimitusvarmuuden säilyttämiseksi, hinta-alueiden välisten erojen tasaamiseksi ja uusiutuvan energian integroinnin lisäämiseksi.

Vastuu: Kestävä Pohjola -valiokunta ja Kasvu- ja kehitys Pohjolassa -valiokunta

- 2) Edistetään pohjoismaista yhteisymmärrystä bioenergian kestävyyskriteerien merkityksestä ja välitetään viestiä EU-tasolle.**

Pohjoismaiden tulee yhdessä vaikuttaa siihen, että EU:ssa otetaan käyttöön yhtenäiset ja sitovat, kaikkea bioenergiaa koskevat kestävyyskriteerit, jotka

kohdistuvat bioenergian alkuperään. Tämä lisää ennustettavuutta ja auttaa yrityksiä kohdistamaan voimavaroja johdonmukaisesti ja kannattavasti pitkällä aikavälillä.

Vastuu: Kestävä Pohjola -valiokunta

3) Toimitaan yhdessä aktiivisesti Pariisin ilmastopimuksen tavoitteiden edistämiseksi.

Varmistettava vahva pohjoismainen panostus tulevilla YK:n ilmastokokouksissa, muun muassa Pohjoismaiden yhteisen paviljongin (Nordic Climate Solutions) kautta. Pohjoismaat ovat edelläkävijöitä päästötavoitteen saavuttamisessa ja voivat ottaa jopa aktiivisempaa roolia tulevissa ilmastokokouksissa. Pohjoismailla on mahdollisuus profiloitua puhtaan energiateollisuuden edelläkävijämaina.

Vastuu: Kestävä Pohjola -valiokunta

Verkostoituva Pohjola

Pohjolan pohjoisimpien alueiden liikenneverkkoa ja infrastruktuuria parantamalla, integroimalla sekä yhteistyötä tiivistämällä voidaan synnyttää uutta kasvupotentiaalia, parantaa matkailun edellytyksiä sekä korottaa huoltovarmuutta. Pohjoismaiden tulisi aktiivisesti viedä yhdessä liikenne- ja infrastruktuuriyhteistyötä eteenpäin pohjoisen eri toimijoiden kanssa. Matkailun osalta tulisi pohtia miten Pohjoismaat voisivat toimia yhtenäisenä matkailukohteena sekä panostaa yhteiseen matkailunedistämistoimintaan ja yhteistyöhön kestävyys- ja ympäristönäkökulmia unohtamatta.

Liikkuvuutta koskevat painopistealueet koskevat erityisesti liikennettä ja työmarkkinoita. Miten Pohjoismaat voivat yhdessä parantaa rajat ylittäviä liikenneyhteyksiä tai miten työmarkkinoiden osalta helpotetaan liikkuvuutta? Hyvät liikenneyhteydet edistävät lisäksi matkailua.

Rajaestetyö on yksi tärkeimmistä pohjoismaisista yhteistyöaloista, jolla edistetään työvoiman liikkuvuutta ja työllisyyttä Pohjolassa. Suomen puheenjohtajuus Pohjoismaiden ministerineuvostossa on priorisoitu rajaestekysymyksiä ja järjestää joulukuussa 2016 Torniossa rajaesteisiin keskittyvään ministerikokoukseen. Kokoukseen osallistuu myös pohjoismaisia työmarkkinaosapuolten ja elinkeinoelämän edustajia. Pohjoismaiden neuvosto seuraa tiiviisti rajaestetyötä ja kehottaa Pohjoismaiden hallituksia ja ministerineuvostoa toimeenpanemaan rajaesteistä tehdyt päätökset. Rajaesteiden purkamiseksi neuvostossa toimii erillinen rajaesteryhmä, joka koordinoi neuvoston rajaestetyötä.

Tehokas pohjoismainen rajaestetyö edellyttää tehokasta organisaatiota. Suomessa pohjoismaiseen rajaestetyöhön on erikoistunut Pohjola-Nordeenin neuvontatoimikunta, joka koostuu eri hallinnonalojen ja ministeriöiden edustajista sekä neuvontapalveluista. Neuvontatoimikunta toimii kansallisina valmistelukokouksina rajaesteneuvoston kokouksille. Neuvontatoimikunnan työskentelystä saadut positiiviset kokemukset voisivat toimia esimerkkinä rajaestetyön organisoimiselle myös muissa Pohjoismaissa.

Pohjoismaiden neuvosto tulee vuoden 2017 aikana tiivisti seuraamaan Pohjoismaiden hallitusten ja ministerineuvoston työtä, jolla toteutetaan Poul Nielsonin työmarkkinaraportissa mainitut ehdotukset tulevaisuuden pohjoismaiseksi työelämäalan yhteistyöksi. Puheenjohtajuusvuoden aikana Suomi pyrkii erityisesti edesauttamaan raportin ensimmäisen, rajaesteistä koskevan ehdotuksen toteuttamista.

Arktinen alue on ollut yhä lisääntyvän mielenkiinnon kohteena niin Pohjolassa kuin globaalisti. Alueen nopeat muutokset haastavat alueella elävät ihmiset ja maiden hallinnot vastaamaan uusiin ympäristöllisiin, taloudellisiin ja poliittisiin kysymyksiin, jotka ovat kaiken lisäksi nivoutuneet yhteen. Pohjoismaat edustavat yhdessä arktista, joka eroaa Pohjois-Amerikan ja Venäjän arktisesta. Alue on kehittynyt, infrastruktuuri on toimivaa – varsinkin suhteutettuna alueen asukkaiden määrään – ja taloudellinen aktiivisuus on korkealla tasolla.

Arktinen alue ja arktinen yhteistyö ovat Pohjoismaille tärkeitä monestakin syystä ja useammat viime vuosien puheenjohtajamaat ovat nostaneet tämän teeman esille omissa ohjelmissaan. Arktista yhteistyötä hoidetaan Arktisessa neuvostossa, johon kuuluvat kaikki Pohjoismaat. Tulisi vakavasti keskustella pohjoismaisen yhteistyön lisäarvosta tässä asiassa, mm. tiedon-

vaihdon lisäämisestä Pohjoismaiden neuvoston parlamentaarikoiden ja arktisten parlamentaarikoiden välillä.

Pohjoismaat voivat toimia suunnannäyttäjinä arktisen alueen kehityksessä ja sen hallinnoinnissa. Yhteinen Pohjoismainen visio voisi tarjota myös Arktiselle neuvostolle työkaluja alueen kehittämiseksi. Selkeät, rajatut ja konkreettiset tavoitteet, jotka olisivat kaikkien maiden jakamat, edistäisivät itsessään myös Suomen kansallisen arktisen politiikan tavoitteita alueesta rauhan alueena.

Pohjoismailla on voimassa oleva arktinen strategia (Arktinen yhteistyöohjelma 2015–2017), joka uudistetaan vuonna 2017. Uuden strategian laadinnassa Pohjoismaiden neuvoston tulee olla aktiivinen ja vahvasti vaikuttava uuden strategian sisältöön ja sen toteutukseen.

Suomi toimii Pohjoismaiden neuvoston lisäksi myös Arktisen neuvoston puheenjohtajanaan vuonna 2017. Suomella on puheenjohtajuus hallituspuolen arktisessa yhteistyössä seuraavat kaksi vuotta (2017–2018), jolloin toteutetaan Suomen arktista puheenjohtajuusohjelmaa. EU:n arktinen tiedonanto julkistettiin huhtikuussa 2016 ja tämän osalta Pohjoismailla on mahdollisuus aktiivisesti vaikuttaa EU:hun.

Konkreettiset tavoitteet puheenjohtajuusvuoden aikana:

- 1) Myötävaikutetaan pohjoisten alueiden uutta kasvua tuovan ja huoltovarmuutta lisäävän infrastruktuurin ja liikenneyhteyksien kehittämiseen.**
- 2) Järjestetään pyöreän pöydän tapaaminen pohjoismaisten liikenne- ja infrastruktuurista vastaavien ministereiden kanssa.**
- 3) Vauhditetaan rajaesteiden purkamista seuraamalla Pohjoismaiden hallitusten ja ministerineuvoston rajaestepäätösten täytäntöönpanoa sekä jakamalla kokemuksia Suomessa toimivan rajaesteneuvontatoimikunnan työstä.**
- 4) Kannustetaan Pohjoismaiden hallituksia ja ministerineuvostoa Poul Nielsonin työmarkkinaselvityksen ensimmäisen rajaesteitä koskevan ehdotuksen toteuttamisessa.**
- 5) Järjestetään yhteinen arktinen seminaari Pohjoismaiden parlamenttien arktisten valtuuskuntien kanssa aiheesta ”Pohjoismainen yhteistyö arktisissa asioissa”.**

Taustatietoa:

- 1) Myötävaikutetaan pohjoisten alueiden uutta kasvua tuovan ja huoltovarmuutta lisäävän infrastruktuurin ja liikenneyhteyksien kehittämiseen.**

Paavo Lipposen laatimassa arktisessa raportissa (Pohjoinen tahtotila, 2015) suositellaan lentoyhteyksien, rautateiden, maanteiden ja tietotekniikan väylien avaamista pohjoiselle alueelle. Tämän lisäksi ne olisi saatava turvallisiksi ja palvelemaan sekä liiketoimintaa että yhteiskuntaa laajemmin. Valtioneu-

voston kanslian Kasvua pohjoisesta -raportti (1/2015) puolestaan korostaa ammattitaitoisen työvoiman liikkuvuuden ja rajojen yli tapahtuvan liiketöiminnan merkitystä alueiden tulevan taloudellisen kehityksen edistäjinä.

Pohjoisen alueen liikenneinfrastruktuurin rakentaminen vaatii paitsi Pohjoismaiden, myös EU-tason yhteistyötä ja yhteisrahoitusta sekä rahoituslaitoksilta että EU:n rahastoista. Konkreettisten hankkeiden toteuttamisen edistämiseksi Pohjoismaiden neuvosto voisi osallistua mm. jo olemassa olevan Barentsin liikennesuunnitelman analysointi- ja päivitystyöhön. Myös läheisempi yhteistyö Euroopan parlamentin kanssa sekä pohjoismaisen yhteistyön lisääminen EU:n sisällä toisi pohjoisten alueiden verkostoitumiselle lisäarvoa.

Vastuu: Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta, Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta sekä Pohjoismaiden neuvoston rajaesteryhmä.

2) Järjestetään pyöreän pöydän tapaaminen pohjoismaisten liikenne- ja infrastruktuurista vastaavien ministereiden kanssa.

Pyöreän pöydän tapaamisen järjestäminen Pohjoismaiden neuvoston ja pohjoismaisten liikenne- ja infrastruktuuriministereiden kanssa on ensisijaisen tärkeää yllä mainittujen tavoitteiden toteuttamiselle.

Vastuu: Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta

3) Vauhditetaan rajaesteiden purkamista seuraamalla Pohjoismaiden hallitusten ja ministerineuvoston rajaestepäätösten täytäntöönpanoa sekä jakamalla kokemuksia Suomessa toimivan rajaesteneuvontatoimikunnan työstä.

Kansalaisten, työvoiman ja tiedon vapaa liikkuvuus on yhdessä talouskasvun ja työllisyyden lisäämisen kanssa pohjoismaisen yhteistyön ydintavoite. Se kohtaa kuitenkin jatkuvasti uusia haasteita ja siksi Suomi tulee puheenjohtajuuskautenaan jatkamaan panostustaan rajaesteiden purkamiseksi, sekä edistämään aktiivisesti työvoiman liikkuvuutta. Suomen puheenjohtajuus Pohjoismaiden ministerineuvostossa 2016 järjestää joulukuussa Torniossa pidettävään rajaesteisiin keskittyvään ministerikokouksen. Kokoukseen osallistuu myös pohjoismaisia työmarkkinaosapuolten ja elinkeinoelämän edustajia. Pohjoismaiden neuvosto seuraa tiiviisti rajaestetyötä ja kehottaa Pohjoismaiden hallituksia ja ministerineuvostoa toimeenpanemaan rajaesteistä tehdyt päätökset.

Suomessa eri ministeriöiden, Kansaneläkelaitoksen, Eläketurvakeskuksen, Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön asiantuntija- ja palveluorganisaation (CIMO), Opetushallituksen, Verohallinnon ja Väestörekisterikeskuksen tiedonvaihtoa rajaestetyöstä tehdään Pohjola-Nordenin neuvontatoimikunnassa. Puheenjohtajuusvuoden aikana Suomi pyrkii tiedottamaan neuvontatoimikunnan organisaatiosta ja toimintatavoista, jotta se voisi toimia esimerkkinä rajaestetyön organisoimille muissa Pohjoismaissa.

Vastuu: Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta, Pohjoismaiden neuvoston rajaesteryhmä ja Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta

4) Kannustetaan Pohjoismaiden hallituksia ja ministerineuvostoa Poul Nielsonin työmarkkinaselvityksen ensimmäisen rajaesteitä koskevan ehdotuksen toteuttamisessa.

Tanskan entinen ministeri ja EU-komissaari Poul Nielson on laatinut Pohjoismaiden ministerineuvoston toimeksiannosta strategiaselvityksen pohjoismaisesta yhteistyöstä työelämän alalla. Esitys sisältää aloitteita, jotka voisivat vahvistaa pohjoismaisia tavoitteita: työllisyyden tukemista, työttömyyden vähentämistä, osallisuuden lisäämistä työelämässä sekä hyvää työympäristöä. Analyysiin sisältyy niin ikään pohjoismaisen kolmikantayhteistyön tarkastelu. Nielson ehdottaa, että rajaesteneuvoston työtä täydennetään tutkimalla mahdollisuutta löytää rajatulle ja erikseen määritellylle joukolle ihmisiä räätälöityjä ratkaisuja vakiintuneiden järjestelmien välille. Tällainen tutkimus tulisi tehdä yhteispohjoismaisena toimeksiantona, jota hallitukset tukisivat suoraan.

Vastuu: Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta ja Pohjoismaiden neuvoston rajaesteryhmä

5) Järjestetään yhteinen arktinen seminaari Pohjoismaiden parlamenttien arktisten valtuuskuntien kanssa aiheesta ”Pohjoismainen yhteistyö arktisissa asioissa”.

Suomi toimii puheenjohtajana sekä Arktisessa neuvostossa että Pohjoismaiden neuvostossa vuonna 2017. Olisi syytä selvittää mitä synergiaa tai päällekkäisyyttä on Pohjoismaiden neuvoston ja arktisen parlamentaarisen yhteistyön osalta. Yhteisessä seminaarissa pohjoismaisten arktisten valtuuskuntien ja mahdollisesti Pohjoismaiden ulkoasiainvaliokuntien kanssa käydään keskustelua aiheesta ”Pohjoismainen yhteistyö arktisissa asioissa”. Tilaisuuden tavoitteena on keskustella konkreettisesta pohjoismaisesta yhteistyöstä arktisissa asioissa, mm. tiedonvaihdon lisäämisestä.

Vastuu: Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta ja Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajisto

Puheenjohtajuusohjelman toteutus

Tavoitteena on määrätietoinen puheenjohtajuusohjelma, joka asettaa konkreettisia päämääriä puheenjohtajuuskaudelle ja johon on kirjattu eri toimenpiteiden vastuutahot. Vuoden 2017 Pohjoismaiden neuvoston presidentin johdolla käydään aloituskokous ohjelman toteutuksesta ja vuoden lopussa arvioidaan ohjelman tulokset. Pohjoismaiden neuvoston valiokunnat, mukaan lukien valiokuntien puheenjohtajat ja sihteerit, ja pohjoismaiset puolueryhmät toteuttavat tätä ohjelmaa yhdessä.

”YHDESSÄ – TILLSAMMANS”

FINLANDS ORDFÖRANDESKAPSPROGRAM I NORDISKA RÅDET 2017

Ordförandeskapsårets teman

Finland fungerar som ordförande i Nordiska rådet år 2017. Ordförandeskapslandet utarbetar ett program av vilket årets prioriteringar framgår.

De tre huvudtemana för Finlands ordförandeskapsprogram är Det bildade Norden, Den rena energins Norden och Det nätverkande Norden.

Det bildade Norden betyder att man lyfter fram nordiskt kunnande och utbildning samt folkbildning och -kultur. Den rena energins Norden innebär främjandet av de nordiska energimarknaderna och bioenergi samt samnordisk uppföljning av COP-21 beslutet i Paris. Det nätverkande Norden fäster uppmärksamhet vid arktiska frågor, mobilitet och dess hinder i Norden.

Tvärsnittstemat för ordförandeskapsprogrammet är **undanröjandet av gränshinder**. Temat för Finlands 100-års jubileum **”Yhdessä – Tillsammans”** syns tydligt i ordförandeskapsprogrammet.

Undanröjandet av gränshinder

Mobiliteten mellan de nordiska länderna är viktig och hör tätt samman med ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning. Finland vill under sitt ordförandeskap kraftigt lyfta fram gränshinder och deras undanröjande i politiskt fokus. Hur ska man undanröja gränshinder, hur kan man förhindra att nya gränshinder uppstår och hur ska man sprida information i frågan till såväl de nationella parlamenten som till ministerierna? Gällande mobiliteten är målet att göra vardagen enklare för invånarna i Norden.

Yhdessä – Tillsammans

Finland och de nordiska länderna har levt över 200 år utan att kriga sinsemellan. År 2017 fyller Finland jämnt hundra år som självständig stat samtidigt som landet fungerar som ordförande i Nordiska rådet. Finland som en självständig stat är en självklar del av det nordiska samarbetet. De andra nordiska länderna kommer att få höra om Finlands historia och det viktiga året firas tillsammans med den nordiska familjen. Samtidigt hör finländarna om hur viktig den nordiska gemenskapen har varit och är ännu idag för Finland.

Nordiska rådet behandlar allt fler frågor som rör utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Precis som de tidigare ordförandeskapsländerna betonar även Finland betydelsen av en nordisk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Nordiska rådet spelar en viktig roll då det gäller att föra dessa ärenden vidare och frågan är nu hur de nordiska länderna skulle kunna samarbeta ännu mer inom dessa sektorer. Genom att till exempel bjuda in de nordiska biståndsministrarna till rådets session kan man föra diskussioner om frågor som rör hanteringen av globalisering samt att åstadkomma ett tätare samarbete mellan de nordiska biståndsministrarna.

Det bildade Norden

Gemensamt och karakteristiskt för de nordiska samhällena är öppenhet inom kunskap och kultur. De nordiska länderna förenas av ett mångsidigt och aktivt konst- och kulturliv, medborgarsamhälle, en stark demokrati, jämlikhet och jämställdhet.

Det nordiska samarbetet gör det möjligt för tusentals skolelever, studeranden, forskare samt konstnärer och andra kulturarbetare att bilda nätverk och röra sig i Norden årligen. Utbildnings- och kultursamarbetets rörlighet i Norden måste stödjas genom att undanröja gränshinder som begränsar rörligheten samt genom att särskilt uppmuntra unga att delta i det nordiska utbildnings- och kulturutbytet.

Flyktingkrisen utmanar de nordiska samhällena att hitta nya lösningar och verksamhetsmodeller för att kunna trygga välfärden för alla medlemmar i samhället. Inläring och utbildning spelar en nyckelroll i att förhindra marginalisering och utgör ett redskap för integrationsfrämjande. Utbildning är särskilt viktigt med tanke på framtiden för de barn och unga som anländer ensamma. Med hjälp av kultur, konst och idrott kan man även främja integrationen. Genom att delta i frivillig- och kulturverksamhet kan alla invånare i Norden, inklusive nyanlända, få uppleva att de är en del av den nordiska gemenskapen.

Digitaliseringen har medfört många nya möjligheter till nordiska inlärnings- och kulturmiljöer. Tekniken har gjort kulturen och konsten öppnare och erbjuder nya metoder att fritt kunna skapa, uppleva och konsumera kultur. Genom att stärka digitaliseringen i skolorna, det vill säga utnyttja ny pedagogik och nya inlärningsmiljöer, är Norden även i framtiden ett av de ledande länderna inom inläring och utbildning.

Konkreta mål för ordförandeskapsåret:

- 1) Att utöva påtryckning på de nordiska regeringarna att lösa de gränshinderproblem som hör samman med ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer och främja en gemensam implementering av EU:s direktiv om yrkeskvalifikationer.**
- 2) Att utreda de gränshinder som nordiska kulturarbetare stöter på och besluta om fortsatta åtgärder.**
- 3) Att undanröja gränshindret för vuxenutbildning som gäller Finland.**
- 4) Att uppmuntra de nordiska regeringarna till att dela med sig av bästa praxis gällande undervisningsformer för barn och ungdomar i en sårbar ställning.**
- 5) Att få nordiska högskolor att utöka antalet samnordiska program.**

Bakgrundsinformation:

- 1) Att utöva påtryckning på de nordiska regeringarna att lösa de gränshinderproblem som hör samman med ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer och främja en gemensam implementering av EU:s direktiv om yrkeskvalifikationer.**

Många yrken är i Norden reglerade genom bestämmelser på branschnivå eller av myndigheterna. Eftersom regleringen och kraven avviker från varandra uppstår gränshinder som utgör hinder för arbetskraftens fria rörlighet i Norden. När denna fråga avgörs har moderniseringen av EU:s direktiv om yrkeskvalifikationer 2005/36/EG en nyckelroll. Dialogen mellan länderna på myndighets- och parlamentarikernivå i anknytning till implementeringen av direktivet är mycket viktig. Det är även ytterst viktigt att länderna håller varandra uppdaterade om de ändringar direktivet orsakar i den nationella lagstiftningen och praxisen.

Ansvar: Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden samt Nordiska rådets gränshindergrupp

- 2) Att utreda de gränshinder som nordiska kulturarbetare stöter på och besluta om fortsatta åtgärder.**

Många nordiska kulturarbetare jobbar som frilans över gränserna. I Nordiska ministerrådets gränshinderarbete har man fokuserat på problem mellan Sverige och Danmark i anknytning till beskattningen av kulturarbetare, men i övrigt har man mycket knapp information om de gränshinder som kulturarbetare stöter på. Under Finlands ordförandeskapsår utarbetas en utredning där omfattningen av gränshindren kulturarbetarna stöter på framgår och beslut om fortsatta åtgärder fattas.

Ansvar: Utskottet för kunskap och kultur i Norden

- 3) Att undanröja gränshindret för vuxenutbildning som gäller Finland.**

Ett gränshinder inom utbildningssektorn som man sökt en lösning på länge och som särskilt berör Finland är vuxenutbildningsstödet för gränsarbetare. För att erhålla vuxenutbildningsstöd måste personen tidigare ha varit fortlöpande pensionsförsäkrad i Finland under de senaste åtta åren. Nu har det gjorts ett medgivande som betyder att också arbetsår i andra länder räknas in i den stadgade perioden på åtta år. Som otillräckligt kan dock fortfarande anses att man i lösningen sannolikt kommer att begränsa vuxenstudierna till studier som genomförs i Finland. Eftersom den lösning som nu föreslås inte är en fullständig lösning kräver frågan fortfarande politiskt tryck. Finlands delegation i Nordiska rådet ber att den minister som ansvarar för frågan i Finland ska föra en dialog med delegationen om hur man kan undanröja detta hinder.

Ansvar: Finlands delegation i Nordiska rådet

- 4) Att uppmuntra de nordiska regeringarna till att dela med sig av bästa praxis gällande undervisningsformer för barn och ungdomar i en sårbar ställning.**

Utbildning och kultur är viktiga redskap för integration. Under ordförandeskapsåret ska Nordiska rådet främja utvecklingen av utbildningsformer för barn och unga i en sårbar situation. På nordisk nivå kan man till exempel ordna en konferens, vars mål är att dela med sig av bästa praxis gällande undervisningsformer för barn och ungdomar i en sårbar ställning bl.a. minderåriga asylsökanden i de olika nordiska länderna. Detta mål (och t.ex. ordnandet av en konferens) hänger naturligt samman med det integrations-samarbetsprojekt som samlingsministrarna igångsatt och till detta kan man även sammankoppla utnyttjandet av digitaliseringen och nya inlärningsmiljöer samt frivillig- och kultursektorns möjligheter som redskap för integration.

Ansvar: Utskottet för kunskap och kultur i Norden och Utskottet för välfärd i Norden

5) Att få nordiska högskolor att utöka antalet samnordiska program.

Nordisk högskolor erbjuder redan idag samnordiska Nordic Master program. Från och med år 2007 har ca 25 dylika program genomförts och år 2016 har det fattats beslut om att göra det nordiska magisterprogrammet permanent. Nordic Master-programmet är en bra grund för nordiskt samarbete mellan högskolorna, men därtill behövs det ett Nordic Bachelor-program, d.v.s. ett nordiskt program för lägre högskoleutbildning. Under ordförandeskapsåret inleder Nordiska rådet en diskussion om att grunda ett nordiskt program för lägre högskoleutbildning.

Ansvar: Utskottet för kunskap och kultur i Norden och Finlands delegation i Nordiska rådet

Den rena energins Norden

De nordiska länderna går i spetsen för utvecklingen av energimarknaden, miljövänlighet samt användningen av förnybar energi. Trots den starka utvecklingen har de nordiska länderna flera möjligheter att ytterligare utveckla sin energimarknad och produktionen av förnybar energi. På grund av det kalla klimatet och den energiintensiva industrin är en stabil energiproduktion ytterst viktig för alla nordiska länder. Särskilt i Finland och Sverige som är starka skogsbruksländer finns ett starkt band mellan skogsbruk och produktionen av bioenergi.

Målsättningen för det nordiska energisamarbetet är att garantera en stabil och tillförlitlig energiförsörjning, en hållbar tillväxt och välfärd samt att svara på klimat- och miljöutmaningarna. Genom samarbetet måste man även kunna marknadsföra energibranschens nordiska styrkor och modeller på en global nivå, särskilt inom EU.

Den samnordiska elmarknaden är en förebild i Europa. Betydelsen av det nordiska samarbetet kommer att öka särskilt med tanke på elmarknaden och leveranssäkerheten för el. Delvis påverkas detta av initiativen i såväl EU:s Energiunion som i den nya elmarknadsmodellen. Energiunionens tvärsnittliga regionenliga mål förutsätter bland annat en regional koordination vid beredandet av de nationella planerna för energi- och klimatpolitiken. Målet för initiativet gällande den nya elmarknadsmodellen är att granska leveranssäkerheten för energi på en regional nivå. De nordiska länderna måste lyfta fram gemensamma synpunkter på hur den europeiska elmarknaden ska utvecklas.

Förutom förstärkningen av den nordiska elmarknaden behövs tätare överföringsförbindelser mellan Norden och de baltiska länderna samt inom länderna. Det finns fortfarande betydande flaskhalsar inom överföringsförbindelserna, bland annat mellan Finland och Sverige samt mellan Sverige och Norge. En tredje växelströmsförbindelse mellan norra Finland och Sverige är ett mycket viktigt tillskott till de nordiska elnätförbindelserna. Nätinvesteringarna är oundvikliga för att kunna upprätthålla en bra leveranssäkerhet, minska skillnaderna mellan prisområdena och öka integrationen av förnybar energi.

Jorma Ollila utarbetar nu en strategiutredning över hur man kan utveckla det energipolitiska samarbetet i Norden under de kommande 5–10 åren. Ollila har för avsikt att vara klar med utredningen i början av år 2017. Den energigrupp som Nordiska rådet utsåg år 2015 har bedömt behovet av nya energipolitiska samsamarbetsinitiativ. Energigruppen fokuserade i sitt arbete på energieffektivitet, såsom energieffektiviteten inom den energidominerade industrin och de nordiska ländernas marina sektor samt på en elektrifiering av trafiken. Enligt arbetsgruppens rapport finns det praktiska områden där man klart kan uppnå en stor nordisk nytta. Till exempel att skapa en gemensam elmarknad (inklusive en marknad för slutanvändare), förbättra energieffektiviteten, öka användningen av förnybara energikällor osv.

Uppföljningen av klimatavtalet i Paris är en viktig fråga. Miljö- och klimatministrarna i de nordiska länderna bekräftade att de förbinder sig till ett kraftigt genomförande av avtalet i Paris. Ministrarna igångsatte nya initiativ för att stödja uppföljningen av COP-21 samt gav ett offentligt uttalande vad gäller de nordiska ländernas stöd till en internationell miljöförvaltning. Det skulle vara nyttigt att även i framtiden i samband med

COP-möten ordna de nordiska ländernas gemensamma paviljong, Nordic Climate Solutions, som också uppskattades i Paris, och konceptet kunde även vidareutvecklas. De nordiska länderna kan vara ännu mer ambitiösa vad gäller utsläppsmålen. Nordiska rådet kunde på de internationella parlamentariska arenorna tala för målet på 1,5 grader (gällande klimatuppvärmningen).

Konkreta mål för ordförandeskapsåret:

- 1) Att utöva påtryckning på de nordiska regeringarna att förverkliga NordREGs rekommendationer för att nå de nordiska ländernas slutanvändarmarknad för el samt att ytterligare stärka samarbetet vid utvecklandet av partimarknaden för nordisk el.**
- 2) Att främja nordiskt samförstånd om betydelsen av bioenergins hållbarhetskriterier och förmedla budskapet till EU-nivå.**
- 3) Att agerar aktivt tillsammans för att främja målen för klimatavtalet i Paris.**

Bakgrundsinformation:

- 1) Att utöva påtryckning på nordiska regeringarna att förverkliga NordREGs rekommendationer för att nå de nordiska ländernas slutanvändarmarknad för el samt att ytterligare stärka samarbetet vid utvecklandet av partimarknaden för nordisk el.**

Det fördjupade nordiska energisamarbetet bygger på långvariga, positiva erfarenheter. De är ett tydligt bevis på märkbar nordisk nytta. De nordiska länderna samarbetar för att harmonisera den nordiska elmarknaden, bland annat utifrån rekommendationerna av NordREG, samarbetsorganisationen för ländernas energimarknadsmyndigheter. Det är möjligt och önskvärt att stärka samarbetet ytterligare. Utvecklandet av en slutanvändarmarknad för nordisk el och utvecklandet av partimarknaden för el är viktiga mål för konsumenterna och näringslivet i de nordiska länderna. Man har redan länge strävat efter en gemensam marknad, men vid skapandet av en slutanvändarmarknad har integrationen inte utvecklats enligt förväntningarna. Lagar och bestämmelser måste göras enhetliga för att man ska kunna undanröja hindren för de företag som idkar elhandel på den nordiska marknaden. Man bör fästa uppmärksamhet vid att göra processen snabbare.

Förutom att stärka den nordiska elmarknaden behöver vi tätare överföringsförbindelser mellan Norden och de baltiska länderna samt inom länderna. Nätinvesteringarna är oundvikliga för att kunna upprätthålla en bra leveranssäkerhet, för att minska skillnaderna mellan prisområdena och för att öka integrationen av förnybar energi.

Ansvar: Utskottet för ett hållbart Norden och Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden

2) Att främja nordiskt samförstånd om betydelsen av bioenergins hållbarhetskriterier och förmedlar budskapet till EU-nivå.

De nordiska länderna bör tillsammans påverka att man inom EU tar i bruk enhetliga och bindande hållbarhetskriterier som rör alla former av bioenergi och som riktar sig mot bioenergins ursprung. Detta ökar förutsebarheten och hjälper företagen att allokera resurserna ändamålsenligt och lönsamt på lång sikt.

Ansvar: Utskottet för ett hållbart Norden

3) Att agera aktivt tillsammans för att främja målen för klimatavtalet i Paris.

Man måste säkerställa en stark nordisk insats vid FN:s följande klimatförhandlingar, bland annat via de nordiska ländernas gemensamma paviljong, Nordic Climate Solutions. De nordiska länderna är föregångare vad gäller att nå utsläppsmålen och kan ta en ännu aktivare roll vid kommande klimatförhandlingar. De nordiska länderna har möjlighet att profilera sig som föregångare inom ren energiindustri.

Ansvar: Utskottet för ett hållbart Norden

Det nätverkande Norden

Genom att förbättra trafiknätet och infrastrukturen i de nordligaste områdena i Norden, genom att integrera och stärka samarbetet kan man skapa ny tillväxtpotential, förbättra turismens förutsättningar och höja försörjningsberedskapen. De nordiska länderna bör aktivt tillsammans föra trafik- och infrastruktursamarbetet vidare tillsammans med olika aktörer i Norden. Vad gäller turismen bör man diskutera hur de nordiska länderna skulle kunna fungera som ett enhetligt resmål samt satsa på en gemensam turismfrämjande verksamhet och samarbete, utan att glömma hållbarhets- och miljöaspekterna.

Tyngdpunktsområden som rör mobilitet gäller särskilt trafiken och arbetsmarknaden. Hur kan de nordiska länderna tillsammans förbättra de gränsöverskridande trafikförbindelserna och hur kan man underlätta mobiliteten på arbetsmarknaden? Goda trafikförbindelser gynnar dessutom turismen.

Gränshinderarbetet är ett av de viktigaste nordiska samarbetsområdena för att främja arbetskraftens rörlighet och sysselsättning i Norden. Finlands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet har prioriterat gränshinderfrågor och arrangerar i december 2016 i ett ministermöte i Torneå med fokus på gränshinder. I mötet deltar även representanter för de nordiska arbetsmarknadsparterna och näringslivet. Nordiska rådet följer noga gränshinderarbetet och uppmanar de nordiska regeringarna och ministerrådet att implementera de beslut som fattats om gränshinder. I Nordiska rådet verkar en separat gränshindergrupp med uppgift att undanröja gränshinder och den koordinerar rådets gränshinderarbete.

Ett effektivt gränshinderarbete förutsätter en effektiv organisation. I Finland har Pohjola Nordens rådgivningskommitté specialiserat sig på nordiskt gränshinderarbete. Kommittén består av representanter för olika förvaltningsgrenar och ministerier samt av rådgivningstjänster. Rådgivningskommittén fungerar som nationella förberedningsmöten inför gränshinderrådets möten. De positiva erfarenheter man har fått av rådgivningskommitténs arbete kunde fungera som exempel för organiseringen av gränshinderarbetet även i andra nordiska länder.

Nordiska rådet kommer under år 2017 att intensivt följa arbetet i de nordiska regeringarna och i ministerrådet, för att förverkliga de förslag som nämns i Poul Nielsons arbetsmarknadsrapport vad gäller framtidens nordiska samarbete inom arbetslivet. Under ordförandeskapsåret strävar Finland särskilt efter att bidra till genomförandet av rapportens första förslag som gäller gränshinder.

Det arktiska området har varit mål för ett allt större intresse, såväl i Norden som globalt. De snabba ändringarna i området utmanar dem som bor i området samt ländernas regeringar att svara på nya miljö-, ekonomiska och politiska frågor, som till råga på allt hänger samman. De nordiska länderna representerar tillsammans ett arktiskt område som skiljer sig från de arktiska områdena i Nordamerika och i Ryssland. Området är utvecklat, infrastrukturen fungerar – särskilt i proportion till antalet invånare – och den ekonomiska aktiviteten är på en hög nivå.

Det arktiska området och det arktiska samarbetet är viktigt för de nordiska länderna av många olika orsaker och fler av ordförandeskapsländerna under de senaste åren har lyft fram detta tema i sina egna program. Det

arktiska samarbetet sköts i Arktiska rådet, i vilket alla nordiska länder ingår. Man bör på allvar föra en diskussion om mervärdet av det nordiska samarbetet i den här frågan, bland annat om att öka informationsutbytet mellan Nordiska rådets parlamentariker och de arktiska parlamentarikerna.

De nordiska länderna kan fungera som föregångare vad gäller att utveckla och administrera det arktiska området. En gemensam nordisk vision kunde även erbjuda Arktiska rådet verktyg för att utveckla området. Tydliga, avgränsade och konkreta mål som delas av alla länder skulle i sig främja även Finlands mål för den nationella arktiska politiken, Arktis som ett fredsområde.

De nordiska länderna har en gällande arktisk strategi (Det Arktiska samarbetsprogrammet 2015–2017) som kommer att förnyas år 2017. Vid utarbetandet av den nya strategin bör Nordiska rådet att vara aktivt och kraftigt påverka innehållet i den nya strategin och dess förverkligande.

Finland fungerar år 2017 som ordförandeskapsland för såväl Nordiska rådet som för Arktiska rådet. Finland innehar ordförandeskapet i regeringssidans arktiska samarbete under de kommande två åren (2017–2018). Under denna period förverkligas det finska arktiska ordförandeskapsprogrammet. EU:s arktiska meddelande offentliggjordes i april 2016 och därmed kan Norden aktivt påverka EU.

Konkreta mål för ordförandeskapsåret:

- 1) Att arbeta för att utveckla infrastruktur och trafikförbindelser som för med sig ny tillväxt och försörjningsberedskap till de nordliga områdena.**
- 2) Att arrangera en rundabordsdiskussion med de nordiska ministrar som ansvarar för trafik- och infrastruktur.**
- 3) Att snabbare undanröja gränshinder genom att uppmana de nordiska regeringarna och ministerrådet att implementera de beslut som fattats om gränshinder och genom att informera om rådgivningskommitténs arbete.**
- 4) Att uppmuntra de nordiska regeringarna och ministerrådet att förverkliga det första förslaget i Poul Nielsons arbetsmarknadsutredning som gäller gränshinder.**
- 5) Att ordna ett gemensamt seminarium med de nordiska parlamentens arktiska delegationer med temat ”Nordiskt samarbete i arktiska frågor”.**

Bakgrundsinformation:

- 1) Att arbeta för att utveckla infrastruktur och trafikförbindelser som för med sig ny tillväxt och försörjningsberedskap till de nordliga områdena.**

I den av Paavo Lipponen utarbetade arktiska rapporten (Nordliga visioner, 2015) rekommenderas att flygförbindelser, järnvägar, landsvägar och vägar för informationsteknik ska öppnas till det nordliga området. Dessutom måste de vara trygga och betjäna såväl affärsverksamhet som samhället på

ett mer omfattande sätt. I rapporten Tillväxt från norr av Statsrådets kansli (1/2015) betonas betydelsen av rörligheten för yrkeskunnig arbetskraft och gränsöverskridande affärsverksamhet för att främja den ekonomiska utvecklingen i områdena.

Att bygga en transportinfrastruktur i det nordliga området kräver såväl finansiering av de nordiska länderna, samarbete på EU-nivå och medfinansiering av såväl finansinstitut som av EU:s fonder. För att främja genomförandet av konkreta projekt kunde Nordiska rådet delta till exempel i analys och uppdatering av den redan befintliga trafikplanen för Barents området. Även ett närmare samarbete med Europaparlamentet och genom att utöka det nordiska samarbetet inom EU skulle skapa ett mervärde för nätverkanter i de nordliga områdena.

Ansvar: Finlands delegation i Nordiska rådet och Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden samt Nordiska rådets gränshindergrupp

2) Att arrangera en rundabordsdiskussion med de nordiska ministrar som ansvarar för trafik- och infrastruktur.

Det är ytterst viktigt att ordna rundabordsdiskussion mellan Nordiska rådet och de nordiska trafik- och infrastrukturministrarna för att de ovan nämnda målen ska förverkligas.

Ansvar: Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden

3) Att snabbare undanröja gränshinder genom att uppmana de nordiska regeringarna och ministerrådet att implementera de beslut som fattats om gränshinder och genom att informera om rådgivningskommitténs arbete.

Medborgarnas, arbetskraftens och informationens fria rörlighet är tillsammans med ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning det viktigaste målet för det nordiska samarbetet. Det stöter dock fortlöpande på nya utmaningar och därför måste Finland under sitt år som ordförande fortsätta arbeta för att undanröja gränshindren och aktivt främja arbetskraftens rörlighet och sysselsättning. Finlands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2016 arrangerar i december i ett ministermöte i Torneå med fokus på gränshinder. I mötet deltar även representanter för de nordiska arbetsmarknadsparterna och näringslivet. Nordiska rådet följer noga gränshinderarbetet och uppmanar de nordiska regeringarna och ministerrådet att implementera de beslut som fattats om gränshinder.

I Finland sköts informationsutbytet om gränshinderarbetet mellan ministerierna, Folkpensionsanstalten, Pensionsskyddscentralen, Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete (CIMO), Utbildningsstyrelsen, Skatteförvaltningen och Befolkningsregistercentralen via Pohjola-Nordens rådgivningskommitté. Under ordförandeskapsåret strävar Finland efter att informera om rådgivningskommitténs organisation och tillvägagångssätt för att detta ska kunna fungera som ett exempel för de andra nordiska länderna på hur man kan organisera gränshinderarbetet.

Ansvar: Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden, Nordiska rådets gränshindergrupp och Finlands delegation i Nordiska rådet

4) Att uppmuntra de nordiska regeringarna och ministerrådet att förverkliga det första förslaget i Poul Nielsons arbetsmarknadsutredning som gäller gränshinder.

Danmarks före detta minister och EU-kommissionären Poul Nielson har på uppdrag av Nordiska ministerrådet utarbetat en strategiutredning över det nordiska samarbetet inom arbetslivet. Utredningen innehåller initiativ som kunde stärka nordiska målsättningar: att stödja sysselsättningen, minska arbetslösheten, öka delaktigheten i arbetslivet samt en bra arbetsmiljö. Analysen innefattar även en granskning av de nordiska trepartsförhandlingarna. Nielson föreslår att gränshinderådets arbete kompletteras genom att undersöka möjligheten till att för ett begränsat antal och separat utvalda personer hitta skraddarsydda lösningar mellan de etablerade systemen. En sådan undersökning måste genomföras som ett samnordiskt uppdrag med direkt stöd av regeringarna.

Ansvar: Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden samt Nordiska rådets gränshindergrupp

5) Att ordna ett gemensamt seminarium med de nordiska parlamentens arktiska delegationer med temat "Nordiskt samarbete i arktiska frågor".

Finland fungerar som ordförande i såväl Arktiska rådet som i Nordiska rådet år 2017. Det finns skäl att klarlägga synergier eller överlappningarna vad gäller Nordiska rådet och det arktiska parlamentariska samarbetet. På ett gemensamt seminarium förs diskussioner med de nordiska arktiska delegationerna och eventuellt de nordiska utrikesutskotten om temat "Nordiskt samarbete i arktiska frågor". Tillställningens syfte är att föra en diskussion om konkret nordiskt samarbete i arktiska frågor, bland annat ökat informationsutbyte.

Ansvar: Finlands delegation i Nordiska rådet och Nordiska rådets presidium

Genomförande av ordförandeskapsprogrammet

Ordförandeskapsprogrammet är ett målmedvetet program som ställer upp konkreta resultat för ordförandeskapsåret och som innehåller en ansvarsfördelning för de enskilda målsättningarna. År 2017 hålls ett inledande möte under ledning av Nordiska rådets president om programmets genomförande och i slutet av året utvärderas programmets resultat. Nordiska rådets utskott, inklusive utskottsordföranden och –sekreterare, och de nordiska partigrupperna genomför programmet tillsammans.